

Az Országos Atomenergia Bizottság irodájának tájékoztatója a csernobili atomerőművi balesetről (dátum nélkül)¹

ORSZÁGOS ATOMENERGIA BIZOTTSÁG IRODÁJA SZIGORÚAN TITKOS!
Készült: 7 példányban
4 oldal terjedelemben
5. sz. példány
00349/1986. OMFB – TÜK

Tájékoztató a csernobili atomerőművi balesetről

A Szovjetunió Állami Atomenergia Bizottságának elnöke, A.M. Petroszjanc a KGST Atomenergia békés célú felhasználásával foglalkozó együttműködési Állandó Bizottság 50./ülésén 1986. június 26-án a lengyelországi Torunban tájékoztatást adott a delegációvezetők részére a csernobili üzemzavarról és a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében azzal kapcsolatban meginduló együttműködésről.

Petroszjanc elvtárs aláhúzta, hogy a baleset körülményeinek kivizsgálása még nem fejeződött be, ezért a kiváltó okokról még nem adhat részletes tájékoztatást. Egyértelmű azonban, hogy műszaki és emberi hiba egyaránt hozzájárult a váratlanul bekövetkezett baleset kialakulásához.

A baleset a tervszerű karbantartásra való leálláskor, olyan munkák végzése közben következett be, amelyeket az atomerőmű üzemviteli utasítása nem szabályoz. Az eredetileg nappal tervezett munkát az éjszakai órákra halasztották, amikor a legfőbb vezetők nem tartózkodnak az erőműben.

Pontos adatok a radioaktív kibocsátás mértékére még nem állnak rendelkezésre, becslések szerint az atomerőmű 4. blokkjának reaktorában lévő radioaktív anyagok 10%-a került ki a környezetbe. Az aktív zóna maradványai szétszóródtak a reaktorcsarnokban, sőt a gépteremben. A radioaktív kibocsátásokat - ha nem is nagyon gyorsan - sikerült megszüntetni. Jelenleg mintegy 50 curie/óra szivárgás tapasztalható, ami egy nagyságrenddel haladja meg a normálüzemben megengedett értéket. A halálos áldozatok száma előreláthatólag el fogja érni az 50 főt.

A rendkívül nagy kiterjedésű dekontaminálási munkák nagy problémát okoznak, de ilyen méretű munkálatokra egyetlen ország sem készült fel. A nyugati országoktól és cégektől kapott segítség csak apróságokat jelentett. A termőföldek és növényzet sugármentesítése az ilyen hatalmas méretű baleset következményeinek felszámolása számos problémát állít a Szovjetunió és az egész világ elé. Ezért vetette fel M. Sz. Gorbacsov a nemzetközi Összefogás szükségességét az atomenergetika biztonságos fejlesztése érdekében. A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség Kormányzótanácsának júniusi ülésén e felvetés alapján elhatározták,

¹ A tájékoztató dátum nem szerepel. A kísérőlevél tervezeten 1987. július 7-i dátum szerepel és Tétényi Pál sajtókező aláírása, azonban ezt áthúzták és érvénytelenítették.

hogy augusztus 25-én Bécsben szakértői tanácskozást hívnak össze a baleset elemzésére. A tanácskozáson előterjesztésre kerülő szovjet tájékoztatót előreláthatólag augusztus 10-15. körül nyújtják be. A tájékoztató ismerteti majd a baleset kivizsgálásának eredményeit, de annál szélesebben tárja fel a kérdést. Kitér a más országokban előfordult üzemzavarokra is és rámutat arra, hogy nem csak egy országban bekövetkezett balesetről van szó. A lehetséges balesetek méretei indokolják a széleskörű nemzetközi összefogást többek között az alábbi területeken:

- az atomerőművi balesetekkel kapcsolatos gyors információs rendszer létrehozása, amelyet egyesek a katonai célú nukleáris létesítményekre is javasolnak kiterjeszteni,
- a NAÜ keretében atomerőművi balesetelhárítási szervezet létrehozása, amely azonnali segítséget tudna adni a baleset színhelyén.

Az RBMK típusú reaktorblokkot továbbra is perspektivikusnak ítélik, bár kétségtelenül sokkal érzékenyebb a VVER típusnál. Egyesek a nagyméretű, vastagfalú reaktortartály hiányát kedvezőtlennek tartják, mások ezt előnyként ítélik meg, mert az intenzív sugárzásnak kitett reaktortartály anyagának elridegedése az ilyen típusú atomerőművek üzemi élettartamát 30-40 évre korlátozza. A containment hiányát is hibának tartják egyesek, de a robbanás következtében az is megsérült volna és lényegében nem módosította volna a helyzetet.

Rendkívül fontos, hogy megfelelő következtetéseket vonjunk le a baleset tapasztalatairól, de az atomenergetika fejlődését ez nem állítja meg, az energiaszükségletek kielégítése nem képzelhető el az atomerőművek nélkül.

A baleset fontos tanulsága, hogy az üzemviteli utasításban nem szabályozott munkákat alaposan elő kell készíteni és a szokásos, engedélyeken túl egyeztetni kell azokat a tudományos vezetővel, a főkonstruktőrrel. Nem szabad megengedni, hogy az atomerőművek üzemeltetésének speciális követelményeiről megfeledkezzenek és alárendeljék azokat az energiarendszer pillanatnyi igényeinek.

Az Energetikai Minisztérium már úgy kezelte ilyen szempontból az atomerőműveket, mint a hagyományos erőműveket. Jellemző, hogy az atomerőmű igazgatóját megfosztották a prémiumától, ha nem tett eleget az ilyen jellegű követeléseknek. Ezért felvetődött az a gondolat is, hogy módosítani kell az atomenergetika szervezeti felépítését és másképp kell megoldani az atomerőművek felsőbb irányítását.

A balesetet kiváltó okok elemzésén túl Petroszjanc elvtárs rendkívül fontosnak tartotta, hogy alaposan átgondolt intézkedésekre kerüljön sor, amelyek kiterjednek a konstrukciók esetleges módosítására, az üzemviteli fegyelem és az ellenőrzés fokozására.

A Goszatomnadzorral szemben is felmerülnek észrevételek, de véleménye szerint ezt a fiatal szervezetet hiba lenne felelőssé tenni a történetekért. Mindenesetre az ellenőrzésnek kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani és nem szabad félni hatósági jogkörök szigorú érvényesítésétől az üzemviteli követelményekkel szemben.

Arra a magyar részről felvetett kérdésre, hogy a baleset tapasztalatai alapján nem gondolnak-e az egy telephelyen működő blokkok számának korlátozására, Petroszjanc elvtárs nem adott egyértelmű választ. Rámutatott arra, hogy a tervezett maximális üzemzavart meghaladó balesetekkel is alaposan foglalkozni kell és felül kell vizsgálni azt a koncepciót, hogy az atomerőműveket hőszolgáltatási szempontból nagyobb városokhoz közel telepítsék.

Fontosnak tartotta a biztonságos típusú atomerőművek kidolgozását a NAÜ keretében, Gorbacsov elvtárs javaslatának megfelelően. Ezt a munkát szovjet részről akkor is meg akarják kezdeni, ha az Amerikai Egyesült Államok esetleg nem kíván ebben részt venni.

Több delegáció felvetette, hogy a NAÜ keretében meginduló munkákon túl, illetve azokkal összhangban a KGST Atomenergia békés célú felhasználásával foglalkozó együttműködési Állandó Bizottság tevékenységében is helyet kell kapjon a balesetből adódó következtetések megvitatása és az atomenergetika további biztonságos fejlődésével kapcsolatos témák kidolgozása. Petroszjánc elvtárs ezzel elvben egyetértett és ígéretet tett arra, hogy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséghez benyújtandó szovjet tájékoztatót előzetesen a KGST delegációkkal is megvitatják.

Készítette: Ördögh József

Gépelte: Deák Ildikó

Kapták:

1. Czinege Lajos a Minisztertanács elnökhelyettese
2. Marjai József – “ –
3. Faluvégi Lajos – “ –
4. Kapolyi László, miniszterm IpM, OMFB TÜK
5. OAB Ördögh József
6. Havasi ferenc, MSZMP KB titkár
7. Pál Lénárd MSZMP KB titkár

[MNL OL XIX-A-25-c-00349/1986. Gépelt tisztázat, dátum, aláírás és pecsét nélkül.]